

**UOT 398 (4/9);
801.8 (4/9)**

CEYHUN BƏY HACIBƏYLİNİN FOLKLORŞÜNASLIQ İRSİ

A.H.HÜSEYNOVA
Bakı Dövlət Universiteti
gunsel_gunsel@yahoo.co.uk

Məqalədə Ceyhun bəy Hacibəylinin folklorşünaslıq fəaliyyətindən bəhs olunur. Burada Qarabağ folkloru ilə bağlı Ceyhun bəy Hacibəylinin topladığı materiallara xüsusi diqqət yetirilmişdir.

Həmin materiallar 1933-cü ildə Parisdə fransız dilində "Asiya" jurnalında ("Journal Asiatique") "Qarabağın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)" adı ilə nəşr olunmuşdur. Bakıda həmin tədqiqat 1999-cu ildə nəşr edilmişdir.

Açar sözlər – folklor, Qarabağ, mühacirət, vətən, dialekt

Azərbaycan mühacirət folklorşünaslığı XX yüzilin son illərinə qədər, demək olar ki, tədqiqatlardan kənar qalmış, onun yaradıcıları – Əhməd bəy Ağaoğlu, Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd Cəfəroğlu, Məhəmməd Əmin Rəsulzadə, Ceyhun bəy Hacibəyli, Hüseyn Baykara, Nağı Keykurun (Şeyxzamanlı), Almas İldırım, Səlim Rəfiq, Əbdülvahab Yurdsevər, Kərim Odər, Kərim Yayıcı, Nəbi Turablı, Yunus Lənkəranlı və başqalarının nəinki araşdırmalarını öyrənmək, hətta çox vaxt adlarını belə dilə gətirmək yasaq olunmuş, yalnız nadir hallarda onlardan bəhs edilmişsə də, həmin şəxsiyyətlər ya təhqir olunmuş, ya da yanlış təbliğə məruz qalmışlar. Yalnız Azərbaycan yenidən müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra bu ziyalılardan, o cümlədən Ceyhun bəy Hacibəylinin (Şuşa, 1891-1962, Paris) fəaliyyətinin yeni baxışlar kontekstində öyrənilməsinə başlanmışdır.

Əslində, C.Hacibəyli 1919-cu ildə Ə.Topçubaşovun başçılığı ilə Versal Sülh konqresində iştirak etmək üçün xüsusi nümayəndə heyətinin tərkibində Fransaya yola düşmüşdü, lakin vətəninin istiqlalını itirməsi onun bir daha geri dönməməsilə nəticələnmişdir. Qeyd edək ki, tədqiqatçılardan – filologiya elmləri doktoru Abid Tahirli (14; 15), Bayram Ağayev (6;7), professor Vaqif Sultanlı (12;13) və başqalarının elmi araşdırmalarında C.Hacibəylinin ictimai-siyasi, publisistik fəaliyyətilə bağlı məqamlar daha çox təhlil edilmişdir, onun folklorşünaslıq fəaliyyəti isə qısa şəkildə xatırlanmışdır.

A.Tahirinin “Dədə Qorqud” dərgisinin 2004-cü il 4-cü sayında dərc edilən “Ceyhun Hacıbəyli folklor tədqiqatçısı kimi” (15) məqaləsində mühacir araşdırmaçının xalq ədəbiyyatı ilə bağlı fəaliyyətindən müxtəsər şəkildə bəhs olunmuşdur.

Məlumdur ki, rus köləliyinə etiraz edən Azərbaycan mühacirət folklorşünasları dünyanın müxtəlif ölkələrində – Almaniya, Amerika, Fransa, İsveç, Polşa, İngiltərə və başqa ölkələrdə, əsasən də Türkiyədə fəaliyyət göstərmişlər. Ceyhun bəy Hacıbəyli Fransada məskunlaşan Azərbaycan ziyalılarından biri idi.

Məlumdur ki, yalnız Azərbaycanda deyil, bütövlükdə Sovetlər Birliyindəki senzura sistemi “kommunizm əxlaqı” adı altında milli sərəvətlərin mümkün olduğu qədər öz mənafeləri istiqamətində saxtalaşdırmaq və ya tamamilə inkar etmək mövqeyi nümayiş etdirməkdə idi, xüsusilə xalq ədəbiyyatına münasibətdə yasaqlar bəzən gülünc arqumentlərlə aparılırdı. Bu məsələ Azərbaycan mühacirət folklorşünaslığının diqqətindən yayınmamış, xalqın sərəvətinin siyasi məqsədlərə uyğunlaşdırılması onların kəskin etirazları ilə müşayiət olunmuşdur. Digər mühacirlər kimi C.Hacıbəyli də folklor örnəklərinə xalqın azadlıq, istiqlal arzularının ifadəsi kimi xüsusi həssaslıqla yanaşırdı, sovet senzura sisteminin basqılarına, xalq yaradıcılığı nümunələrinə qeyri-peşəkar münasibətə qəti etiraz edirdi.

Belə ki, 1934-cü ildə Parisdə “Revue de Monde” dərgisinin yanvar sayında nəşr etdirdiyi “SSRİ-də ziyalılar” adlı məqaləsində Ceyhun bəy Hacıbəyli sovet senzura sisteminin fəaliyyətinə ayrıca nəzər yetirmişdir və burada bir məqam xüsusilə diqqəti cəlb etməkdədir: “...bir kitab dar bir körpünün üstündə rastlaşan iki tərs keçinin səhnəsini əks etdirən xalq nağılının təsvirini verdiyi üçün məhkum olundu; heç biri digərinə yol vermək istəmir və nəhayət, hər ikisi çaya yığılır. “Oxucuda belə bir analogiya təsəvvürü yarana bilər ki, – deyə sensor yazırdı, – iki keçinin konfliktini sinfi mübarizədir və sovet hakimiyyəti ilə burjuaziya biri digərinə güzəşt etməlidir, əks təqdirdə hər ikisi məhv olacaqdır” (7, 93).

Göründüyü kimi, Ceyhun bəy xalq ədəbiyyatına qarşı aparılan yanlış münasibətlə yanaşı, sovet senzurası haqqında təsəvvür yarada bilmişdir.

Ceyhun Hacıbəylinin mühacirət dövrü yaradıcılığında ictimai-siyasi, publisistik tədqiqatlarla yanaşı, folklorşünaslıqla bağlı məqamların mühüm əhəmiyyəti nəzərə alınmalıdır, çünki bu araşdırmalar Azərbaycandan fərqli olaraq, hər cür mənəvi basqıdan uzaqda – Fransa kimi azad bir mühitdə aparıldığından obyektivliyini qorumaqdadır.

Qeyd etmək lazımdır ki, Ceyhun Hacıbəyli mühacirətdə “İlk müsəlman respublikası Azərbaycan”, “Azərbaycan”, Azərbaycan mətbuat tarixi kimi elmi əsərlərini yazmışdır, lakin onun folklorşünaslıq fəaliyyətinin ən böyük uğuru “Qarabağın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)” (6;8) adlı araşdırması hesab oluna bilər.

Müəllif bu tədqiqatını Aleksandr Nikolayeviç Samoyloviçin (1880-1938) məsləhəti ilə Vasili Vasilyeviç (Wilhelm) Radlovun (1837-1918) türk

dillərinə aid əsərinin (“A Dictionary of the Turkic dialects” 1-4, 1882-1909 – “Türk-tatar dialektləri kolleksiyası”) davamı üçün öncə rus dilində hazırlamışdır. Lakin vətənidən didərgin düşdükdən sonra Ceyhun bəy Hacıbəyli tədqiqatını fransızca yenidən işləyərək “La Dialecte et la folk-lore du Karabagh” adı ilə 1933-cü ildə “Asiya jurnalı”nın (“Journal Asiatique”) CCXII sayında nəşr etdirmişdir. 33 bölmədən ibarət olan bu tədqiqat əsərində bayatı və bayatışəkilli şeirlər, tapmacalar, lətifələr, xalq məzhəkələri, frazeoloji ifadələrlə yanaşı, alqışlar, qarğışlar, hərbə-zorbalar, andlar və tərifləmələrə də təsadüf olunmaqdadır.

Ceyhun bəy bu materialların çərçivəsindən 18 il əvvəl toplandığına diqqətli çəkməklə daha geniş bir tədqiqat əsəri hazırlamaq istədiyini, bu məqsədinə mühacirətə getməsilə bağlı çətin bilmədiyini təəssüflə bildirmişdir: “Qarabağda keçirdiyim məzuniyyətlər zamanı mən öz tədqiqatlarımı tamamlayırdım. Lakin müharibənin və sonradan inqilabın nəticələri mənə öz toplumu sistemləşdirməyə və bitirməyə mane oldular” (6, 7).

Bununla belə, Ceyhun bəyin topladığı materiallar rəngarəngliyi ilə diqqətli cəlb edir, tədqiqatda folklorun bir çox janrları burada əhatə olunmuşdur.

“Qarabağın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)” əsərində bayatı və bayatışəkilli şeirlər sayca daha çoxdur. Məlumdur ki, mühacirətdə folklorla bağlı aparılan tədqiqatlarda ayrı-ayrı janrlar üzrə örnəklər təhlilə cəlb edilərsə də, bir çox hallarda onların təsnifatı aparılmamışdır. Lakin C.Hacıbəyli topladığı şeirləri bayatılar, ağılar, beşik nəğmələri adı altında qruplaşdırmış, onlara aid çox qısa şərhlər də vermişdir. Onun bayatı seçimi də təqdirəlayiqdir, Tədqiqatçı N.Allahverdiyeva bu barədə yazır ki, müəllifin məqsədi “...ilk növbədə ümumazərbaycan şifahi xalq ədəbiyyatına xas olan, bədii cəhətdən mükəmməl bayatıların seçimi və bununla da onların təkcə Qarabağı deyil, ümumiyyətlə, bütün Azərbaycan ədəbiyyatını təmsil etdiyini nəzərə çarpdırmaqdır” (1, 13).

Qeyd etmək lazımdır ki, C.Hacıbəyliyən əvvəl Fransada və Almaniyada Azərbaycan bayatıları nəşr edilmişdir. Belə ki, Xanım O.Şatskaya (M-me Chatskaya O.) 1928-ci ildə Azərbaycan bayatılarını N.K.Dimitriyevin dilçiliklə bağlı şərhilərlə birlikdə Fransada “Asiya jurnalı”nda (sayı 8, səh. 193-265), təəssüf ki, “Tatar xalq şərqləri” (“Chansons populaires Tatares”) adı altında nəşr etdirmişdir (5).

Azərbaycan dili və folkloru ilə əlaqədar dünyada aparılan tədqiqatları hər zaman diqqət mərkəzində saxlayan Ə.Cəfəroğlunun “Azərbaycan yurd bilgisi”nin 1932-ci il 11-ci sayında “Təhlil və tənqidlər” bölməsində bu nəşrlə bağlı mülahizələri dərc edilmişdir. Ə.Cəfəroğlu N.K.Dimitriyevin Azərbaycan dilinin tədqiqatına həsr edilmiş müqəddiməsi və Şatskayanın Gəncə şivəsində toplayaraq nəşr etdirdiyi 76 bayatıdan ibarət bu tədqiqatın təhlilini aparmış və kəskin tənqid etmişdir.

Hər şeydən əvvəl, müəllifi qəzəbləndirən tədqiqatın sərlövhəsi olmuşdur ki, bu da təbiidir. Ə.Cəfəroğlu doğru olaraq yazır: “Aşağı-yuxarı bir əsrdən bəri Şərqi və dolayısıyla türkləri tədqiq edən ”Journal Asiatique” kimi elmi və

ciddi bir məcmuədə “Chansons populaire Tatares” – “Tatar xalq şərqləri” sərlövəsi altında azəri türklərinin “tatar” deyə tanımaq, təəssüf ki, hələ də əski rus təbiri xətilətməqdədir. Anadolu qardaşlarından ayırmaq qəsdilə ruslar tərəfindən zorla azərilər mühitinə idxal edilən bu təbir artıq bir daha tələffüz edilməmək üzrə türk mühitindən tamamilə qalxmış və alim adlandırılan madam Şatskaya və Dmitriyevlərin bu yoldakı xətilələrinə ehtiyac qalmamışdır” (3, 408).

Lakin Əhməd bəyin haqlı iradları bunula bitmir, o, Dimitriyevin tədqiqatının səthi olduğunun bildirməklə yanaşı, Satskayanın topladığı bayatılarda dəqiqliklə yazıya alınmadığı üçün orijinallığını itirdiyini, elmi cəhətdən naqis olduğunu bildirmişdir. 1934-cü ildə yazdığı “Şərqdə və Qərbdə azəri tədqiqatları” məqaləsində Ə.Cəfəroğlu yenidən həmin araşdırmanı xətilətməmişdir (4, 237).

Qeyd etmək lazımdır ki, uzun illər Fransada nəşr edilən “Asiya” (“Journal Asiatique”) dərgisilə baqlı tədqiqat apararı Nüşabə Allahverdiyevanın “Journal Asiatique”də Azərbaycan ədəbiyyatı məsələləri” adlı dissertesiya işində xanı Şatskayanın çap etdirdiyi bayatılar haqqında məlumat verilsə də (1, 15), təəssüf ki, Ə.Cəfəroğlunun bu haqda olan resenziyası nəzərə alınmamış, alimin təhlilə və tənqidə cəlb etdiyi məqamlara diqqət yetirilməmişdir.

Xətilədə ki, bir neçə il sonra həmin “Asiya” (“Journal Asiatique”) dərgisində C.Hacıbəylinin “Qarabaqlın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)” əsəri nəşr edilmişdir. Tədqiqatçı N.Allahverdiyeva bu tədqiqatdakı bayatıları təhlilə cəlb etsə də, daha çox onların tərcümə məsələsinə diqqət yetirmişdir. C.Hacıbəylinin ustalıqla seçdiyi bayatılarda yalnız Qarabaql bölgəsini deyil, bütövlükdə Azərbaycan dilinin ifadə imkanlarını və folklorunun zənginliyini, bədii koloritini özündə əks etdirdiyini qeyd edən N.Allahverdiyeva müəllifin tərcümə zamanı verdiyi qısa şərhləri məhz “poetik nümunənin ən dərin qatlarının açıqlamaqla, xalqlın tarixi, adət-ənənələri kontekstində izah etməyə” (1, 15) yönəltdiyini vurğulamışdır.

Mühacirətə getmək məcburiyyətində qaldığı üçün C.Hacıbəyli dilçiliklə baqlı geniş bir araşdırma apararaq, əsərini təkmilləşdirə bilməmişdir, lakin onu nəşr etdirməklə, yəqin ki, müəllifin əsas məqsədi Azərbaycanın folklor materiallarının əcnəbi oxucuya tanıtdırılması olmuşdur. Azərbaycan dilinin tarixi ilə baqlı araşdırmalarında Ceyhun Hacıbəylinin “Qarabaqlın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)” əsərini diqqətdə saxlayan Ə.Cəfəroğlu onun mühüm əhəmiyyətini nəzərə almaqla yanaşı, bu xüsusiyyəti qeyd etmişdir: “Lisan xüsusiyyətlərinə təmas edilməmiş və bu nöqtədən ancaq bir malzəmə mahiyyəti daşıyır” (4, 236). Lakin nəzərə alsaq ki, bayatı Azərbaycan folklorunun ən mükəmməl, milli xüsusiyyətləri, xalqlın yaşayış tərzini, incə zövqünü, şirin dilini özündə əks etdirən sənət əsərlərindəndir, həmin illərdə onların tərcüməsi və nəşrinin fransız oxucuya olduğu qədər, öz millətimiz üçün də çox böyük əhəmiyyətə malikdir.

Xətilətməq lazımdır ki, mərasim folkloru ilə baqlı yaranan kiçik janrların mühacirətdəki tədqiqi, nəşri və təbliği sahəsində də C.Hacıbəylinin mühüm

xidmətləri vardır. Belə ki, C.Hacıbəylinin “Qarabağın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)” kitabında uşaq oyunları, yanılmaclar, sanamalarla bağlı, həmçinin “Alqışlar”(xeyir-dualar), təşəkkürlər”, “Qarğışlar (xüsusilə qadınlar arasında yayılmış pis arzular)”, “Yalvarışlar”, “And içmək (İnandırmaq)”, “Hədə-qorxu”, “Tərifləmələr (komplimentlər, cəsarətləndirici və heyranedicilərlə)” adlı fəsillərdə müvafiq olaraq, folklor örnəkləri toplanmış, bəzilərinə müəllif tərəfindən kiçik şərhlər də verilmişdir.

Məlumdur ki, kiçik janrlardan alqış, qarğış, and, tərifləmə və s. öyrənilməsi üçün yalnız sovet siyasi senzurasının ləğvindən sonra şərait yaranmışdır və professor A.Nəbiyevin “Azərbaycan folklorunun janrları”(10) kitabında və fundamental “Azərbaycan xalq ədəbiyyatı” dərslində onların hər biri ayrılıqda tədqiqata cəlb edilmişdir (11, I c., 300-430).

Qeyd etmək lazımdır ki, C.Hacıbəylinin “Qarabağın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)” kitabında dördüncü fəsil “Tap baca” adlanır. Müəllif fransız oxucusuna otuz Azərbaycan tapmacasını təqdim etmiş, onların bəzilərinə kiçik şərhlər versə də, təəssüf ki, təsnifat aparmamışdır (6, 8-10).

Lakin qərİbədir ki, C.Hacıbəylinin “Qarabağın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)” kitabında atalar sözləri toplanmamışdır, bu da, yəqin ki, müəllifin mühacirət etməsilə bağlı tədqiqatını tamamlaya bilməməsindən irəli gəlmişdir.

Bunlardan başqa, “Qarabağın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)” adlı tədqiqatda xalq nəsrİ örnəklərinə də diqqət yetirilmişdir. C.Hacıbəyli termin olaraq “hekayət” sözündən istifadə edərək, “Hekayətlərə giriş” başlığı altında nağıllarımızda işlənən poetik parçalardan birini (“Hamam hamam içində, xəlbir saman içində, dəvə dəlləklik edir köhnə hamam içində”) daxil etmişdir (6, 29).

Mühacirət nəşrləri içərisində Molla Nəsrəddin və Bəhlul Danəndənin adı ilə bağlı gülməclərə daha çox diqqət yetirilsə də, C.Hacıbəylinin “Qarabağın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)” əsərində regional lətifələrə təsadüf edilməkdədir. Tədqiqatın fəsillərindən biri “Yerli şəxsiyyətlər haqqında məzəli və ya baməzə lətifələr” (6, 20-23) adlanır ki, burada Qarabağ regionuna (müəllifin qeydlərinə görə Şuşa) aid lətifələr toplanmışdır.

Qeyd etməliyik ki, F.Hicranın (Vəliyeva) “Azərbaycan mühacirət folklorşünaslığı” kitabında “Ceyhun Hacıbəylinin Azərbaycan folklorunun araşdırılması sahəsində fəaliyyəti” adlı fəsildə mühacirin folklorşünaslıq fəaliyyəti haqqında məlumat verilərkən çoxlu qüsurlara yer verilmişdir. C.Hacıbəylinin həyatı haqqında uzun-uzadı təsvirlərdən sonra onun “Qarabağın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)” əsərindən bəhs olunarkən, təəssüf ki, müqayisələr aparılmadan, təhlil edilmədən artıq 1999-cu ildə Bakıda yayınlanmış olan, elm aləminə kifayət qədər məlum həmin tədqiqatdan tapmacalar, lətifələr, bayatılar və s. yenidən “Azərbaycan mühacirət folklorşünaslığı” kitabına köçürülmüşdür (9, 116-138).

C.Hacıbəyli əsərinə yazdığı kiçik “Sözünü”nü bu sözlərlə bitirir:”... keçmiş Rusiya İmperiyası ərazisində baş vermiş siyasi dəyişikliklər və məni Fransaya gətirən missiya məni rus şərqşünasları mühitindən uzaqlaşdırdı. Bu şəraitdə mən bu işi əvvəl akademik rus əlifbasında olan transkripsiyani dəyişməklə və mətnin əvvəl rus dilinə edilmiş tərcüməsini fransız dilinə tərcümə ilə əvəz edərək Asiya cəmiyyətinə təqdim etməyi qərara aldım. Oxucu bu tədqiqatda lap kiçik yaşlarından azəri dilində danışan adamın türk folkloruna töhfəsini görəcek” (6, 7).

Doğrudan da, C.Hacıbəyli bu əsərilə türk folkloruna öz töhfəsini vermişdir. Onun hələ keçən əsrin otuzuncu illərində Fransa elmi-nəzəri fikrinə onların döğma dilində təqdim etdiyi “Qarabağın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı)” əsəri bu gün belə öz aktuallığını qorumaqdadır. İlk növbədə, tədqiqatın adı diqqəti cəlb etməkdədir, ona görə ki, əsərin üzərində Qarabağ sözü ilə yanaşı mötərizədə Qafqaz Azərbaycanı xüsusi olaraq diqqətə çatdırılmaqdadır. Müasir dövrümüzdə Qarabağın sovet hökuməti tərəfindən Azərbaycana verildiyini iddia edən xain qonşuların cəfəng sözlərinə hələ sosializm dövründən əvvəl qələmə alınan bu əsər tutarlı cavablardan biridir.

Digər tərəfdən, burada toplanan Azərbaycan xalq yaradıcılığı örnəkləri öz tərəvətini qoruyaraq – Qarabağ dialektində təqdim olunmuşdur ki, bu da folklorşünaslığımız üçün olduğu qədər dilçilik üçün tədqiqatın əhəmiyyətini artırmaqdadır.

ƏDƏBİYYAT

1. Allahverdiyeva Nüşabə. “Journal Asiatique”də Azərbaycan ədəbiyyatı məsələləri. Filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dissertasiyanın avtoreferatı, Bakı: 2004, 26 s.
2. Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi. 6 cildə, I c., Bakı: Elm, 2004, 760 s.
3. Caferoğlu Ahmet. Tehlil ve tenkitler, “Azerbaycan Yurt Bilgisi”, İstanbul: 1932, yıl 1, sayı 11, s. 408
4. Caferoğlu Ahmet. Şarkta ve Garpta azeri tetkikleri, “Azerbaycan yurt bilgisi”, İstanbul: 1934, sayı 27, s. 96-102; sayı 28, s.136-141, sayı 29, s. 197-200, sayı 30, s. 233-238
5. (M-me) Chatskaya O.,Quatrains populaires de l’Azerbaïdjan, Avec introduction de N.K.Dimitriyev, “Journal Asiatique”, t.CCXII, №2, Avril-Juin, Paris: 1928, p. 228-265
6. Hacıbəyli Ceyhun bəy. Qarabağın dialekti və folkloru (Qafqaz Azərbaycanı), Bakı: Ozan, 1999, 48 s.
7. Hacıbəyli Ceyhun bəy. Seçilmiş əsərləri (Mühacirət dövrü), Bakı: Elm, 2006, 98 s.
8. Hadjibeyli Djeyhoun. La Dialecte et le folklore du Karabagh (Azerbaïdjani du Caucase), Yournal Asiatique, Paris: 1933, CCXII, p. 31-144.
9. Hicran Fəridə (Vəliyeva). Azərbaycan mühacirət folklorşünaslığı, Bakı: Qartal, 2009, 176 s.
10. Nəbiyev Azad. Azərbaycan folklorunun janrları. Bakı: ADU, 1983, 87 s.
11. Nəbiyev Azad. Azərbaycan xalq ədəbiyyatı. I c., Bakı: Turan, 2002, 678 s.; II c., 2006, Bakı: Elm, 618 s.
12. Sultanlı Vaqif. Azərbaycan mühacirət ədəbiyyatı. Bakı: Şirvanəşr, 1998, 160 s.
13. Sultanlı Vəqif. Azərbaycan mühacirət edebiyatı. İstanbul: Avropa yakası yayın evi, 2007, 224 s.
14. Tahirov Abid. Ceyhun Hacıbəylinin həyat və yaradıcılığı: Filologiya elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almaq üçün təqdim olunmuş dissertasiyanın avtoreferatı, Bakı, 1997, 26 s.
15. Tahirli Abid. Ceyhun Hacıbəyli folklor tədqiqatçısı kimi // “Dədə Qorqud” jurn. Bakı, 2004, sayı 4 (13), s.89-93.

ФОЛЬКЛОРИСТИЧЕСКОЕ НАСЛЕДИЕ ДЖЕЙХУН БЕК ГАДЖИБЕЙЛИ

А.Г.ГУСЕЙНОВА

РЕЗЮМЕ

В статье “Фольклористическое наследие Джейхун бек Гаджибейли” говорится о фольклористическом исследовании одного из французских эмигрантов Джейхун бек Гаджибейли.

Особенно выделено большое внимание к материалам Карабахского фольклора, собранными Джейхун бек Гаджибейли.

В 1933 году в Париже на французском языке он опубликовал эти материалы в журнале “Journal Asiatique” под именем “Карабахский диалект и фольклор (Кавказский Азербайджан)”. В Азербайджане это исследование было опубликовано, в 1999 году.

Ключевые слова: фольклор, Карабах, эмиграция, родина, диалект

THE FOLKLORE HERITAGE OF JEYHUN HAJIBAYLI

A.H.HUSEYNOVA

SUMMARY

The article “The folklore heritage of Jeyhun Hajibayli” deals with the folklore activities of Jeyhun Hajibayli.

Special focus has been given to the materials gathered by Jeyhun Hajibayli regarding Karabakh folklore.

These materials were published under the name “Karabakh dialect and folklore (Caucasus Azerbaijan)” in “Asia” journal in 1933 in Paris in French. The materials were published in Baku in 1999.

Key words: folklore, Karabakh, emigration, motherland, dialect